

INTERVJU

Milan Jesih

**Poezija in humor sta samo dva obraza istega
skušnjavca**

Avtor fotografije IGOR ANTIC

Ko je slovensko literaturo obvladoval ludizem, je veljal *Milan Jesih* za njegovega najodličnejšega predstavnika. Ko smo začeli v drugi polovici osemdesetih govoriti o vrnitvi tradicionalnih pesniških oblik, je s *Soneti* (1989), ki jim je primešal marsikaj presenetljivo in lucidno znižanega in duhovitega, navdušil široko bralstvo in kritiko – kar se pri poeziji ne zgodi pogosto. Je avtor več kot dveh ducatov gledaliških, radijskih in televizijskih iger – majhen del le-teh je izšel v izboru *Premi govor* (1989), kjer so našlete in opremljene z letnico uprizoritve –, sedmih pesniških zbirk in izreden prevajalec Shakespeara. Velja za človeka, ki zna najbolje slovensko.

Jesih: Preden se lotiva vprašanja in odgovorov, oprostite, posebej vztrajam pri želji, da vam povem nekaj, kar veste že sami in tudi najini morebitni bralci. Zabloda je misliti, da jaz lahko vem o svojih pesmih kaj več kot vi ali oni. Zato je lahko predmet najinega pogovora samo neki nikdar definiran prostor v relativni bližini tega početja. Slabši pesnik od mene vam da lahko stokrat boljše odgovore, boljši dosti slabše. In ne onadva ne jaz svojim pesmim s tem ne moremo nič dodati; če tudi nič odvzeti, to zveni tolažilno. – Tako midva zdaj skupaj piševa nekaj, kar se bi lahko bralo kot pogovor iz sfere, v kateri ljudje govorijo o rečeh, ki jih ne kanijo (ali ne upajo ali ne znajo) dojeti v celem. Jaz vam lahko odgovarjam samo z upanjem, da utegneva biti zanimiva ali vsaj zabavna.

Literatura: Trditev o tem, da se pesnik kot pesnik že rodi, je dokaj pogosta kljub dejstvu, da se prav od rojstva redki ukvarjajo s pesnjenjem. Kdaj in kako ste vi mobilizirali pesnika v sebi?

Jesih: Zgodaj. Vendar ga nisem na silo. Zvabil sem ga v igro; nemalo začaranega nad skandiranimi baladami, ki mu jih je z nekaj nujnega patosa recitiral oče, ni bilo težko. Isti oče mi je tudi takemu tri-, pet-, sedemletnemu približal Prešerna, in sicer na način nekakšnih zarotitev in v nekoliko nenavadnem izboru; najljubša mu je bila *V spomin Andreja Smoleta*. H koncu svojega prvega desetletja sem otrok napravil stotine neumnih verzov z grmečim ritmom in cenenimi rimami, oponašaje te prve zglede, vendar sem vedel, da so reči neprepričljive in sem jih kazal bolj poredko, čeprav se je med sošolci nekako vedelo, da »pišem«. Oče je imel do pesnikov neko starosvetno spoštovanje; kar nekaj Prešerna in poznejših pripovednih pesmi je znal na pamet. Pozneje sem se lahko ne enkrat prepričal, da je znal tudi veliko Gradnika; tega je rabil docela utilitarno. Cikel *Pisma*, recimo, pisan v ženski, je moj oče spremenil v moško prvo osebo in jo recitiral strmo zroč v oči ženski, za katero ga je obšla nuja, da ji podvori; večkrat vpričo mame, pa kdaj tudi mami vpričo drugih. Prisezem, da sem, najsi tudi še otrok, čutil prav organsko, kako je to učinkovalo na ženske. Mislil sem, da tako strašno privlačno zadišijo samo od pesmic... Tudi v šoli smo pesnike tradicionalno obravnavali spoštljivo. Tako je vse govorilo v prid

pesniški obrti. Pri takih načrtih za življenje mi je bilo nadvse všeč tudi to, da se delo opravlja v samotji; kadar ne gre od rok, in vedel sem, da ne gre zmeraj, ne motiš drugih. Poleg tega ni nobene velike materialne baze in odvisnosti od drugih, kot na primer pri režiserjih. Končano lahko popravljáš. Če si naredil slabo, ni katastrofa, strgaš. To se mi je zdelo – nekoliko potlačenemu, zakompleksanemu ali samo primerno sramežljivemu – nadvse spodbudno. In, roko na srce, prepričan sem bil, da sem za to nadarjen. Od, recimo, trinajstega leta sploh nisem pomislil, da bi v življenju delal kaj drugega. Tudi sem vedel, da ne bom čisto zadnji. Res vedel, ne upal in želel. Vedel. In mi ni bilo nikoli žal časa za uk. Doma in v gozdu in v šoli sem premetaval besede. Križ s pesnjenjem je nastal nekako pri štirinajstletnem fantu: ko sem prešel na tako imenovani svobodni verz, sem imel občutek, da je svet načelno osvojen. Po tistem sem svoje lirične omlednosti nekaj časa cenil nadvse visoko, s čimerkoli rimanim, urejenim, jasnim pa sem znal opraviti zelo na kratko. Bil sem zelo militanten modernist. Na moč sram me je neumne zaverovanosti vase v času, ko sem bil literarni urednik gimnazijskega glasila. Samo želim si, da nisem komu storil kakšne hude krivice. Šele študent sem se postavil na trdna tla. Čeravno je to kopno vselej potresno.

Literatura: *Ste največji prevajalec Shakespeara po Župančiču; do kakšne mere greste v pet stoletij staro posodo z vnaprej določenimi merami? Koliko k vašemu poudarjenemu odnosu do tujega govora, do citatov in aluzij, priloži ravno intenzivno prevajanje? In koliko ravno prevajanje ohranja pri kondiciji in jezikovni gibkosti?*

Jesih: Nekaj tisoč jambov Shakespeara v slovenščini mi je bistveno pripomoglo k obvladovanju organiziranega verza v lastnih pesmih. Takšno delo je težko, garaško, vendar prinaša zadoščenje. (Tudi me preživlja, prevedeni verz je pri nas edino, kar se kolikor toliko plača.) Takšno delo že res ohranja pri kondiciji, vendar tudi črpa energije; tam moraš dati vse od sebe, drugače ne bi šlo nikamor. Poskušam se držati tegale načela: delo, ki ga opravljaš ta hip, te mora biti vredno celega, brez ostanka, sicer ga ne jemlji. In ker znam tako delo opraviti samo kampanjsko, v enem dolgem šusu, me lepo izcuza. In vodnjak nisem nepresahljiv. Zato je treba kaj doliti... in je spet anakreontično.

Literatura: *Od kod vam poznavanje vseh teh različnih slovenskih jezikov, od pogovornih do arhaičnih in »visoko« literarnih? S ceste, iz knjig?*

Jesih: Jaz »vseh teh jezikov« v resnici ne poznam. Fingiram jih, in fingirani so veliko bolj prepoznavni kot pa njihovi modeli, torej razni pravi govori. Vsaj taka je moja teorija. Najbrž je razlika v gostoti posebnih znakov... ne vem. Ali pa specifični teži... Ali v prav odmerjeni drastiki; v pravem ritmu menjav; »še policija ne ve,« smo rekli mene dni.

Literatura: *Ob Prešernu, s katerim ste vstopili med poslušalce*

poezije, pa ob Shakespeareu, ki ga intenzivno uspešno prevajate, se iz vaših del pobjiskne in zasveti še kakšen pesnik. Kako strasten bralec ste in koliko ste se veščine fingiranja jezikov naučili od starih in novejših besednih mojstrov?

Jesih: Lahko rečem, da sem »ljubitelj poezije«, pa tudi proze sem nekdy bral kar dosti, zadnji čas pa sem nekako manj na tekočem. Tudi pri največjih klasikih imam take luknje, da me je sram povedati. Branje je po mojem odločilno za ostritev tovrstnega posluha. Podobno se seveda barva osebe v dialogih: kakšnega kar čutiš, kako se mu jezik ves štirioglat zatika, drugi blebete, tretji je v zadregi, četrti osupel... To se nauči iz literature za literaturo. (Tudi ko zdaj berem te odgovore, imam vtis, in imel sem ga že pri pisanju, da se nekdo postavlja v neko govorno držo; gre za »osebo«, ki jo kar težko vzamem zase. Se mi zdi, da odgovarja z neko narejeno lahkotnostjo in ji nekako ne zaupam.) O direktnih vplivih v adolescentskih časih bi težko govoril. Vem, da sem petnajstleten bral mladega Cundriča in Juvana, da sem bil pri *Pokru* – spoznal sem ga kakšno leto po izidu, gimnazijec – začuden in nisem nič razumel, po drugi strani pa me je navdušila neka objava Vena Tauferja v *Razgledih – Cerkevica na hribčku* – in neki prevod Sanguinetija – *Erotopaegnia* – v *Sodobnosti*. Precej raznolike reči. Marsikaj je šlo pa mirno mimo mene. Spominjam se tudi, da sem dobil na posodo v Argentini izšlega Balantiča in ga skrival v peči – kolikor pa se spominjam, me s poezijo ni pritegnil; še danes ga bolj jemljem na znanje, kot da bi ga imel rad. Profesorica na gimnaziji mi je s priporočilom ponudila v branje Udoviča, *Zrcalo sanj*; žal sem ga zmogel prav ceniti šele čez veliko let. Pozneje me je bolj kot opusi v celoti navduševalo zelo veliko posameznih pesmi sodobnikov. Posamezne in ob različnih časih različne malone vseh. Kakor sem postajal z leti čedalje bolj izbirčen za pesmi, pa sem postajal vse bolj toleranten do pesnikov in tu zdaj ne poznam ekskluzivizma.

Če bi kdaj začeli pri nas pesnike bolj načrtno gojiti – in ta ideja se mi ne zdi vnaprej in a priori butasta – bi jih morali učiti tujih jezikov. Meni jih manjka vsaj deset. V tujih izvirkih – tam bi, slutim, našel veliko spodbud. Saj me branje dostikrat direktno spodbudi za pisanje.

Literatura: *Pogovor o vaši poeziji bi začel v tistih časih, o katerih se še vedno govori in dolgih zimskih nočeh ob tabornih ognjih in ob šankih, z vašimi briljantnimi improvizacijami ob zasedbi Filozofske fakultete. Kako gledate na ta čas zdaj? In kako resno je bil mišljen verz iz Kobalta: »in napel bom svojo govorico, / da bo še manj dekoracija in še bolj orodje, orožje za prevrat /«?*

Jesih: Ne vem, ob kakšni posebni priložnosti sem ga napisal, zakaj konkretno; a sem bil kaj hud na oblast? Mogoče ravno poslušal radio in na ta način kompenziral gnev? Ali dobil vpoklic za armado? To je postalo neznano. Sicer pa mislim, da je bil mišljen resno, pa tudi ni bil mišljen resno. Ugibam lahko, da je bil mišljen zavajalno. Mislim, da tudi butnjen iz nemoči. Mogoče mi je ušel. Mogoče tudi malček provokacije,

nenevarne, jasno, in v simbolični dozi, ampak olajšujoče. Sicer mislim, da poezija z materialom besed izgovarja celoto človeka; in tisti človek je takrat tudi kaj hotel... po drugi strani pa tudi mislim, da ne izgovarja celote človeka in da takšne celote sploh ni. (Tudi je tako, da mislim, da lahko hladnega srca napišem boljšo »ljubezensko« kot zagret in zročen in telečji.)

Na čas pred dvajsetimi leti gledam z začudenjem in nejevero. Hkrati. Čudim se, kako je bilo mogoče, in ne morem verjeti, da je minilo. In drugikrat z ničkoliko sladko nostalgijo... Vsi tisti seriozni dvajsetletniki. Vsi tisti deklički, zbrani tam okoli. Vsa tista volja. In ves tisti cinizem oblasti. Pa so bili vmes njihovi krvni otroci. Pa še eno misel moram izdati. Kako dobro, da nismo bili nevarnejši! Samo opekli bi se. Nekateri med nami pač nismo bili – in nismo – ne za junakarje ne za žrtve. In če je kateri med nami, s tem neženirano mislim sebe, ostal v varljivem spominu nekoliko tudi dvorni cepec študentovskega revolta – toliko bolje zanj in tudi za rečeni revolt. Preveč besed.

Literatura: *V vaših zadnjih zbirkah se še bolj kot prej pojavljajo eksterieri: raubšic sredi jezera, padec sonca v morje, oštarija z južnjaki. Ali so tem podobam botrovale prave ali izmišljene krajine? Kaj vam pomenita Tacen in Kras?*

Jesih: Na takšnem ozadju je lažje slikati. Bolj ko imam ozadje trdno, jasno, bolj drastičen sem lahko v ospredju (ki ga naredim proti koncu, vse prevečkrat v samem koncu pesmi). Res pa je, po drugi strani, da rad opazujem pokrajino okoli sebe – tudi iz avta ali vlaka – in da se mi, bodi v gibanju ali sede pod hruško, takrat budijo notri razne kontemplacije in spomini, sanjarije (ali samo načrti, kako do denarjev) in ljubezni (ali s kakšnim dejanjem na robu človeških zmožnosti bi fascinal določeno damo) in kakšni bolj ali manj posrečeni besedni nizi, ki jih potem nesem domov in porabim. Največkrat prinesem od kod kakšen začetek, ki je seveda potem podvržen vsakršni spremembi. Kras mi pomeni, če sem do sebe dovolj neizprosen, tipično ljubljankarsko zaplankarsko vikendaštvo, samo da sam ne mislim tako, ampak imam – tako kot najbrž vsi vikendaši – tisoč lepih in resničnih izjav, tičočih se klimatskih, etnoloških, hortikulturnih in vsakršnih prednosti Krasa. Tak vikendaš je mogoče smešen, vendar zato nič manj iskren in srečen. Zastran oštarij pa: v toliko njih sem bil, da so se mi vse pomešale v eno veliko in raznoliko. Kot avtor ugotovitve »Ves svet je en bufet« vam zagotavljam, da ne vem, katero gostilno posebej popisujem, in mi je tako prav. Saj v pesmi nastopa ne gostilna, ampak ideja gostilne. In ta je vseobsegajoča – zaobsega vse in vsako gostilno, preteklo, sedanjo in prihodnjo, bivajočo in celo nebivajočo – si lahko zamislite vso to pijačo in vse te natakariče, kolikšno delo je tu storjeno? To je velika tema par excellence. Kolikšen inkaso! Anakreontika se ne ukvarja s čim marginalnim. Hkrati pa je sijajen začetek za malo ugreniti.

Literatura: *Kakšna je bila izkušnja, ki je povzročila prelom dolge-*

ga verza iz težkometalnih zbirk v »majhne pesmi« z odsotnim lirskim subjektom v Ustih? In koliko se Usta približajo takšni vrsti impresionizma, kot jo poznamo iz haikuja?

Jesih: Ja. Usta se tudi meni zdijo, zdaj še bolj, impresionistična in tudi res haikuidna. Seveda je pesem *Mlaj bo, mesca je / samo še trepalnica / bela / na nebu*, če združimo tretji in četrti verz, po štetju zlogov pravi 5–7–5 haiku. Vendar se mi zdijo pesmice v *Ustih* zelo neajaponske. Razen tiste: *Ponevedoma / naga – dekliška luna / izza oblaka*. Ampak ta se mi zdi, po drugi strani, ko da ni moja. Mi je všeč, ampak bogve od kod mi je padla. Izkustvo *Ust* je sporočalo neposredno naslednje: 1. opustiti ekstreme: predolgi verz *Kobalta* in *Volframa* in aforistično kratkočo *Ust*; 2. ne definirati stvari: nikoli ene same vsebine, marveč delati nasprotja – nasproti pesmi iz *Ust Slečena ženska / sonca / že okopava / spomladanski sneg* se postavi (post festum sprevideni) program iz *Sonetov*: slika prekriva, slika zriva sliko; 3. forma (format) razteži prvo osebo, 4. odpreti vse registre »lirike«: finočo tenkih čustvenih stanj, čutnosti, kolikor ni vsiljivo, »zasebnosti«; tukaj sem sprevidel, da moram očitano slabost *Volframa* modificirati v specifikko; in mogoče še 5. – še dlje odlašati s knjigo, ugledati prostor svojega aktualnega pesnjenja v celoti, s tako refleksijo se vrniti k delu in še delati. Pomembnejše pa so izkušnje iz samega dela s soneti, ki so naravnost grozne in z njimi ne bi rad strašil ne vas, Matej, ne bralstva...

Literatura: Upam, da vam ne vsuvam soli v rane, če vas kljub vašemu vnaprejšnjemu opozorilu, da nas z izkušnjami s soneti ne boste strašili, o njih vseeno kaj povprašam. Če gre res samo za obzirnost do bralstva, bi vas rad kar takoj potolažil; kolikor poznam sebe in bralce, se vsi po vrsti ne moremo upreti tistemu prijetnemu gomazenju po hrbtenici, dviganju kocin in ostalemu, kar spremlja lepoto groznega. Ko vas morim z izkušnjami, ne mislim toliko na garanje ob zlaganju gladkih in natančno postavljenih besed, bolj me zanima izkušnja, skozi katero je treba, da odsotni lirski subjekt iz *Ust* – bolj zaradi njegove postavitve sem povpraševal po morebitni haikuidnosti, ne zaradi vrstic in zlogov – plane razgaljen in krhek in ironičen v *Sonete*. Na kakšen način sta v spremembi udeležena nič, ki se zlepa ne prikrije, in zdaj, ki traja?

Jesih: Lirski subjekt sem se odločil poklicati, zato nastopa v *Soneti*. Forma ga nekoliko relativizira, mislim. Ni tako vsiljiv kot v svobodnih oblikah. In če mi je prišlo na misel kaj v resnični zvezi z menoj samim, kot človekom, ki ima navsezadnje tudi svojo prvo osebo, sem rekel, najsi bo tudi trpko ali osebno ali celo kar brezsravno – ne se skrivati. Seveda pa ni to merilo pesmi. Mene je bilo seveda strah, da pride ljuba mama zdaj v pesem s svojim imenom – ker to ni več to, kot ko sem gimnazijec naslovil cikel pesmi z imenom deklčka, ki sem jo imel rad. Zdaj se mi zdi tu druga teža, ne, ker je vmes smrt... V serioznem kontekstu recimo svojega imena ne bi mogel uporabiti, kazalo bi se mi, da gre za zlorabo poezije, »privatizacijo«... – Nasploh pa ne

mislim, da bi imel ta subjekt v celi knjigi kakšno prehudo težo. V vsakem sonetu je namreč drugačen, celo drug. Z nobenim od njih – in hkrati z vsakim – se moja izkustvena prva oseba (ne) identificira. Meni se tudi človek ne zdi nič enovitega. Dobričina in brezčutnež lahko lepo kohabitirata pod eno streho... in še vsa druga nasprotja. Ker se mi je tisto lastno, kar sem bil pripravljen vložiti in kar prebiva v bližini mene resničnega, kar naprej uspešno izmuzevalo (podobno kot v življenju), sem najbrž lahko in sem moral vplesti ironijo in humor. Načelno pa mislim, da sta poezija in humor samo dva obraza istega skušnjavca.

Literatura: *Starejši kolega mi je zatrdil – meni spomin seveda ne seže tako daleč – da je vaše zgodnje dramsko delo tesno povezano z Glejem. Kako gledate na tiste čase in koliko danes sodelujete z določenimi režiserji ali gledališči?*

Jesih: Ja, v Gleju sem začel z gledališčem, če ne štejem dramske šole za srednješolce, ki jo je vodila gospa Ahačičeva, in Pupilije Ferkeverk, ki sem ji s kolegi očetoval že gimnazijec. *Limite* sva naredila skupaj z režiserjem Šedlbauerjem, ki je po tistem režiral še nekaj mojih komadov: *Grenke sadeže pravice*, *Brucko* (torej tri reči v Gleju), *Pra-vopisno komisijo*, *En sam dotik* in oni dan še *Kronanega norca* pri lutkah; Glej me je pred kratkim povabil, tako da po toliko letih pišem zanje igro, naslov ima *Sklonjen nadte spečega*.

Literatura: *Grenki sadeži pravice ali Triko so pisani pravzaprav za glasove oziroma za osebe s preskakujočo identiteto – torej za nekaj, kar niso več osebnosti. Koliko se takšno pisanje sklicuje na Becketta, ki enako zreducira svoje like, in koliko na izkušnje, ki ste si jih pridobili z radijskimi igrami? Od kod ideja o takšni dramatiki?*

Jesih: *Grenki sadeži pravice*, se mi zdi, so bili takrat čisto Kolumbovo jajce. Viseli so v zraku. Neposredna spodbuda zanje je bila najbrž igra *Kdor skak*, tisti hlap Rudija Šeliga v Gleju; pa tudi aplavz po *Limitah*, ki mi je čudno dobro del. Poslušati lastne besede, govorjene z igralsko – torej zelo intenzivno – pozornostjo je malone do sramečega nasladno, zato sem hotel to čimprej spet doživeti. Odtlej imam zelo rad igralski svet. Med igralci se počutim kot med ljubimi sorodniki. Rad rečem, čeprav ni prav izvirno, da imam od igralcev rajši samo še igralke. O Beckettu sem imel kaj malo pojma. Razumel sem ga kot takrat večina: absurdist hipermodernist ali celo hipermodernist nonsensist... Zanj sem bolj vedel, kot da bi ga poznal. Seveda so glasovi. Zato sem potem lahko prvo radijsko igro, ki sem jo napisal sam – prej so tri moje tekste adaptirali za radio –, naredil po tem modelu, vendar samo za dva glasova in na enotno temo, to je bila *Ljubiti*. *Triko* je bil narejen predvsem kot zabaven komad po naročilu.

Literatura: *Zdi se mi, da v vaših zadnjih dramskih delih ni več toliko lahkotnosti in navihanega ponarejanja jezikov. Namesto tega je več psihologiziranja, so »glasovi« spet postali osebe? Ali je morda vdor*

duhovitosti v poezijo tisto, kar omogoči večjo mračnost v Črepinjah ali v dramati En sam dotik?

Jesih: Lahko da. In takle zrel možakar, že kar malo gnil, bi rad napisal kaj serioznega. To mogoče ni pametno, je pa izziv. Saj bi vselej rad napisal kaj takšnega, kar mislim, da ne znam napisati. Potem je poskušanje in malo tekme s samim seboj; če uspe – ali vsaj najprej misliš, da je uspelo –, si deležen zadoščenja.

Literatura: *Ob tem pa vaše drame postajajo vse bolj zgodbe; ali razmišljate, da bi se lotili proze?*

Jesih: Jaz sem pravzaprav prozaist... Ki pa trenutno že dvaindvajset let piše druge reči. Čutim avtorstvo debelih knjig fascinantne proze. Najbrž več tisoč strani. Jo mislil, tuhtal, naredil kakšen dober stavek, se hahljal, zakaj, nota bene, jaz sem zelo zabaven prozaist, duhovit, da te vse boli od smeha... Jaz sem prozo odreagiral v sebi in se kot prozaista zelo visoko cenim, imam samo en pomislek: kaj da hudič ne morem tega tudi pisati. Začnem, posebno zadnja leta, kar delam s PC-jem, pa opešam v najboljšem primeru na tretji strani. Potem ko sem svojo prozo, če rečem z obrabljeno besedo, odsanjaril... in potem nimam več nobenega veselja. Imam recimo lepo povest, ki se je večkrat spominjam. Kako je čevljarček propadal, ko je prišla na Kranjsko obutvena industrija. Mladoporočen, dve leti v zakonu, ali pa štiri mesece; stalno bi bil na ženi; obrt propada, zadolži se; in po nekakšni čarovniji, pustimo detajle, se mu preseli ženin hramček na teme; in ga zjutraj srbi. Si lahko mislite, kako je začuden. In potem, a ni hudič, se to nekako razve. In postane zanimiv. In je veliko etično vprašanje, a lahko z ženino rečjo odsluži svoje dolgove? In a se lahko da v glavo onegavit? Vidite, kakšne metafore? Če jo povem takole na hitro, je seveda trivialna, celo bizarna, ampak kako trivialna in bizarna bi šele bila, če bi jo napisal! In imam zgodbo, kako je fant, prvoosebno pisano, hodil na randi s stričevim, sosedovim, dedovim in najrazličnejšimi izposojenimi bicikli, ga odložil blizu dekletovega doma, ves čas zmenka ga je skrbelo za reč tujo nezaklenjeno, medtem se je dekliču hvalil s svojim izmišljenim velikopoteznim kriminalom in nevarnim življenjem, pohodi na cerkvene zlate kipe in takšno... in jo potem spremil, tam nekje blizu njenega doma, v bližini sposojenega kolesa izvedel poljub, »potem pa zajahal kolo in z značilno tatinsko naglico oddirjal«. In imam resnično zgodbo, ki sem si jo celo izmislil, kako sta se ljubila Ivan in Matilda; in imam na prav obrnjeno zgodbo, zelo trpko in seriozno, ki jo je bil narobe, kot travestijo, napisal neki J. Jurčič pod naslovom *Višnjegorski proces* ali nekaj takega. Zelo osebna skušnja prepovedane pohote; lahko mi verjamete, da sem jokal, ko sem si jo izmišljal, zakaj čeprav na videz miren, sem hudo strastna natura. Mislim pa tudi, da slovenska proza danes postavlja zelo visoke normative, in ne vem, če bi jih dosegel; čeravno, kot rečeno, bi rad pisal zabavno. Vaše vprašanje o prozi ni bilo ravno fair – saj niste mogli vedeti –, zato tako težak odgovor.

Literatura: Za odgovore se vam najlepše zahvaljujem in vam želim še obilo ustvarjalnih uspehov.

Milana Jesiha je od začetka poletja do decembra 1990 pisno spraševal Matej Bogataj